

Begäran om utlåtande: Genomförande av direktivet om bekämpning av våld mot kvinnor och våld i nära relationer Arbetsgruppens betänkande

Inledning

Justitieministeriet ber om utlåtanden om arbetsgruppsbetänkandet om att genomföra direktivet om bekämpning av våld mot kvinnor och våld i nära relationer.

Arbetsgruppen har bedömt att den gällande lagstiftningen uppfyller största delen av direktivets krav. Till den del den nationella lagstiftningen inte uppfyller minimikraven i direktivet, föreslår arbetsgruppen ändringar i förundersökningslagen, strafflagen, lagen om diskrimineringsombudsmannen, hälso- och sjukvårdslagen och lagen om klientavgifter inom social- och hälsovården.

Arbetsgruppen föreslår att det i förundersökningslagen tas in en ny paragraf om bedömning av risken för och behovet av skydd mot våld mot målsäganden i sexualbrott eller i våldsbrott i nära relationer. Enligt den föreslagna paragrafen är förundersökningsmyndigheten i fortsättningen skyldig att bedöma risken för att dessa målsägande på nytt blir offer för våld samt att vidta behövliga åtgärder för att skydda målsäganden. I paragrafen ingår också bestämmelser om informationsutbyte för att säkerställa förundersökningsmyndighetens möjlighet att av andra aktörer få och lämna ut personuppgifter om målsäganden i syfte att bedöma målsägandens behov av skydd och stöd.

Arbetsgruppen föreslår dessutom att bestämmelserna i förundersökningslagen om ett förhör med en målsägande som är i behov av särskilt skydd i fortsättningen ska tillämpas på barn till målsäganden i sexualbrott eller våldsbrott i nära relationer eller på en person som bor i samma hushåll som målsäganden och som är beroende av denne och som formellt är ett vittne i straffprocessen. Ytterligare föreslår arbetsgruppen att bestämmelsen om att förmedla målsägandens kontaktinformation till stödtjänsterna i fortsättningen uttryckligen ska också gälla målsägande i sexualbrott eller våldsbrott i nära relationer som är i behov av särskilt skydd.

Arbetsgruppen föreslår en ny straffbestämmelse i strafflagen som gäller att sprida personuppgifter i syfte att skada någons hälsa. Arbetsgruppen föreslår bestämmelser i hälso- och sjukvårdslagen om en skyldighet för välfärdsområdena och i Nyland HUS-sammanslutningen att driva stödcenter för offer för sexuellt våld.

I propositionen görs en teknisk ändring i lagen om klientavgifter inom social- och hälsovården och i lagen om diskrimineringsombudsmannen läggs till en uppgift för

diskrimineringsombudsmannen att utöver Istanbulkonventionen följa upp och utvärdera riktlinjerna och åtgärderna i direktivet om bekämpning av våld mot kvinnor och våld i nära relationer som syftar till att förebygga och bekämpa alla former av våld som omfattas av direktivets tillämpningsområde.

Att begå ett brott i barns närvaro ska enligt arbetsgruppen inte kriminaliseras särskilt eller föreskrivas som en skärpningsgrund.

Bakgrund

Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2024/1385 av den 14 maj 2024 om bekämpning av våld mot kvinnor och våld i nära relationer trädde i kraft den 13 juni 2024. Medlemsstaterna ska sätta i kraft de bestämmelser i lagar och andra författningar som är nödvändiga för att följa direktivet senast den 14 juni 2027.

Justitieministeriet tillsatte den 5 maj 2025 en arbetsgrupp som fick i uppdrag att bedöma vilka lagstiftningsändringar direktivet kräver och att lägga fram förslag till nödvändiga ändringar. I detta uppdrag ingick också att bedöma och utarbeta behövliga förslag till lagstiftningsändringar som gällde frågan om misshandel eller något annat brott som begåtts i barns närvaro i fortsättningen ska betraktas som en straffskärpningsgrund eller som en egen typ av brott och om en sådan omständighet kan bli föremål för bedömning även då barnet inte står gärningspersonen eller offret nära. Arbetsgruppen hade till uppgift att bereda förslagen så att de höjningar av straffen som direktivet förutsätter genomförs. Arbetsgruppen skulle utarbeta sitt betänkande i form av en regeringsproposition. Arbetsgruppens mandatperiod började den 7 maj 2025 och löper ut den 28 februari 2026.

Arbetsgruppens uppdrag preciserades genom en ändring av beslutet om tillsättande den 23 februari 2026 och samtidigt förlängdes arbetsgruppens mandatperiod till den 30 april 2026. Detta innebär att de behov av ändringar i lagstiftningen som följer av artikel 8 i direktivet bereds i ett separat projekt (OM032:00/2025).

Till medlemmar i arbetsgruppen utsågs företrädare för justitieministeriet, inrikesministeriet, social- och hälsovårdsministeriet, Polisstyrelsen, Åklagarmyndigheten, Helsingfors hovrätt, Satakunta tingsrätt, Institutet för hälsa och välfärd, Finlands Advokater och Brottsofferjouren. Generalsekreteraren för kommissionen för bekämpning av våld mot kvinnor och av våld i hemmet har arbetat som permanent sakkunnig i arbetsgruppen.

Svarsanvisningar för mottagare

Vem som helst kan lämna ett utlåtande.

Vänligen lämna utlåtandet i första hand genom att svara på begäran om utlåtande i tjänsten utlåtande.fi. Anvisningar för att registrera sig i tjänsten och använda den finns på utlåtande.fi under fliken Anvisningar > Bruksanvisningar (användarstöd: lausuntopalvelu.om(at)gov.fi). Ministerier som svarar ska dessutom föra in sitt utlåtande i ärendehanteringssystemet VAHVA under ärende VN/26873/2024.

Om det inte är möjligt att använda tjänsten Utlåtande.fi kan utlåtandet sändas per e-post till ministeriets registratörskontor på adressen kirjaamo.om(at)gov.fi eller per post till adressen

Justitieministeriet, PB 25, 00023 STATSRÅDET. I de utlåtanden som lämnas in till registratorskontoret ber vi er ange ärendenumret VN/26873/2024. Vi önskar också att de utlåtanden som sänds till registratorskontoret skickas till exempel som e-postbilaga i Word- eller pdf-format så att utlåtandehandlingen inte innehåller onödiga personuppgifter, såsom privatpersoners e-postadresser.

Alla utlåtanden är i regel offentliga i enlighet med lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999). Utlåtandena publiceras på projektets offentliga projektsida (valtioneuvosto.fi/sv/projekt, ID: OM070:00/2024). Av datasekretessskäl publiceras dock privatpersoners utlåtanden på projektsidan endast om personen skriftligen begär det till exempel i samband med sitt utlåtande eller i ett följebrev till utlåtandet.

Alla utlåtanden som lämnats via utlåtande.fi, också utlåtanden från privatpersoner, är automatiskt synliga för alla på utlåtande.fi. Ministeriet publicerar inte utlåtanden som sänts till registratorskontoret på utlåtande.fi.

Utlåtandena ska inte innehålla onödiga personuppgifter. Även om ett utlåtande som en privatperson sänt till registratorskontoret inte publiceras på webben, kan alla få det från ministeriet i enlighet med lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet.

Tidtabell

Vänligen lämna utlåtanden senast den 17 juli 2026 via utlåtande.fi.

Beredare

Vid justitieministeriet ges mer information av Sofia Söderholm, specialsakkunnig, tfn +358 295 150 034, sofia.soderholm@gov.fi och Venus Mahmood, specialsakkunnig, tfn +358 295 150 013, venus.mahmood@gov.fi.

Länkar:

<https://oikeusministerio.fi/hanke?tunnus=OM070:00/2024> - Hankesivu

<https://oikeusministerio.fi/sv/projekt?tunnus=OM070:00/2024> - Projektsida

<https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-400-287-5> - Naisiin kohdistuvan väkivallan ja perheväkivallan torjumisesta annetun direktiivin täytäntöönpano; Työryhmän mietintö

Genomförandet av direktivet om bekämpning av våld mot kvinnor och våld i nära relationer; Arbetsgruppens betänkande

Sändlista:

Ahvenanmaan käräjäoikeus / Ålands tingsrätt
Amnesty International Suomen osasto ry
Eduskunnan oikeusasiamies
Ensi- ja turvakotien liitto (ETKL)

Etelä-Karjalan hyvinvointialue
Etelä-Karjalan käräjäoikeus
Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialue
Etelä-Pohjanmaan käräjäoikeus
Etelä-Savon hyvinvointialue
Etelä-Savon käräjäoikeus
Euroopan kriminaalipolitiikan instituutti (HEUNI)
Exit ry
Helsingin hovioikeus
Helsingin kaupunki
Helsingin käräjäoikeus
Helsingin yliopisto/prof.emer.Johanna Niemi
Helsingin yliopisto/professori Dan Helenius
Helsingin yliopisto/professori Sakari Melander
HUS
Ihmisoikeuskeskus
Ihmisoikeusliitto
Invalidiliitto
Irakin naisten yhdistys INY ry
Itä-Suomen hovioikeus
Itä-Suomen yliopisto/professori Matti Tolvanen
Itä-Uudenmaan hyvinvointialue
Itä-Uudenmaan käräjäoikeus
Julkiset Oikeusavustajat ry
Kainuun hyvinvointialue
Kainuun käräjäoikeus
Kanta-Hämeen hyvinvointialue
Kanta-Hämeen käräjäoikeus
Keski-Pohjanmaan hyvinvointialue
Keski-Suomen hyvinvointialue
Keski-Suomen käräjäoikeus
Keski-Uudenmaan hyvinvointialue
Korkein oikeus
Kuntaliitto
Kymenlaakson hyvinvointialue
Kymenlaakson käräjäoikeus
Lapin hyvinvointialue
Lapin käräjäoikeus
Lapin yliopisto/professori Mikko Vuorenpää
Lapsiasiavaltuutetun toimisto
Liikenne- ja viestintäministeriö
Lounais-Suomen poliisilaitos
Luvan saaneet oikeudenkäyntiavustajat ry
Lyömätön Linja
Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue
Länsi-Uudenmaan käräjäoikeus
Mannerheimin Lastensuojeluliitto
Maria-Akatemia
Miessakit ry
Monika-Naiset
Naisjärjestöjen keskusliitto

Naisten linja
NYTKIS ry
Oikeuspalveluvirasto
Oikeusrekisterikeskus
Opetus- ja kulttuuriministeriö
Opetushallitus
Oulun kärjäoikeus
Pelastakaa lapset ry
Pirkanmaan hyvinvointialue
Pirkanmaan kärjäoikeus
Pohjanmaan hyvinvointialue
Pohjanmaan kärjäoikeus
Pohjois-Karjalan hyvinvointialue
Pohjois-Karjalan kärjäoikeus
Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialue
Pohjois-Savon hyvinvointialue
Pohjois-Savon kärjäoikeus
Poikien talo
Poliisiammattikorkeakoulu
Poliisihallitus
Puolustusministeriö
Puolustusvoimien pääesikunta
Päijät-Hämeen hyvinvointialue
Päijät-Hämeen kärjäoikeus
Rajavartiolaitos
Rikosseuraamuslaitos
Rikosuhripäivystys
Rovaniemen hovioikeus
Rusetti ry
Satakunnan hyvinvointialue
Satakunnan kärjäoikeus
Setlementti Tampere ry
Seura- ja harrastuseläinten hyvinvoinnin neuvottelukunta
Sisäministeriö
Sosiaali- ja terveysministeriö
Suojellaan Lapsia ry
Suomen Asianajajat
Suomen eläinsuojelu
Suomen Juristiliitto ry
Suomen Pakolaisapu
Suomen Poliisijärjestöjen liitto ry
Suomen romaniyhdistys ry
Suomen Syyttäjähdistys ry
Suomen tuomariliitto ry
Suvanto ry
Tampereen yliopisto/professori Marita Husso
Tasa-arvoasiain neuvottelukunta
Tasa-arvovaltuutettu
Terveysten ja hyvinvoinnin laitos
Tietosuojavaltuutetun toimisto
Tilastokeskus

Traficom
Tukinainen ry
Tulli
Tuomioistuinvirasto
Turun hovioikeus
Turun yliopisto/dosentti Satu Lidman
Turun yliopisto/prof.emer. Kevät Nousiainen
Turun yliopisto/prof.emer. Leo Nyqvist
Turun yliopisto/professori Tatu Hyttinen
Tyttöjen talo
Työ- ja elinkeinoministeriö
Ulkoministeriö
UN Women Suomi
Vaasan hovioikeus
Valtakunnansyyttäjän toimisto
Valtioneuvoston oikeuskansleri
Valtionvarainministeriö
Vantaan ja Keravan hyvinvointialue
Varsinais-Suomen hyvinvointialue
Varsinais-Suomen käräjäoikeus
Yhdenvertaisuusvaltuutettu
Ålands polismyndighet

Direktivet i förhållande till nuläget

Vilka kommentarer har ni om bedömningen av förhållandet mellan det nationella nuläget och direktivet? Vi ber er fokusera på vad direktivet enligt er åsikt kräver på miniminivå.

De viktigaste förslagen

Vad anser ni om propositionens viktigaste förslag och förhållande till den miniminivå som direktivet förutsätter? Vi ber er kommentera separat under varje rubrik.

Förslag till bedömning av målsägandens behov av skydd

Förslag till ändring av strafflagen

Förslag till att utvidga bestämmelserna om ett förhör med en målsägande som behöver särskilt skydd att gälla barn till målsäganden i sexualbrott eller våldsbrott i nära relationer eller en person som bor i samma hushåll som målsäganden och som är beroende av denne och som formellt är ett vittne i straffprocessen

Förslag till att utvidga bestämmelsen om att förmedla målsägandens kontaktinformation till stödtjänsterna att gälla målsägande i sexualbrott eller våldsbrott i nära relationer som är i behov av särskilt skydd

Förslag till diskrimineringsombudsmannens uppgift att i fortsättningen utöver Istanbulkonventionen följa upp och utvärdera riktlinjerna och åtgärderna i direktivet om bekämpning av våld mot kvinnor och våld i nära relationer som syftar till att förebygga och bekämpa alla former av våld som omfattas av direktivets tillämpningsområde

Förslag som gäller Seri-stödcentren

Förslag till ändring av lagen om klientavgifter inom social- och hälsovården som gäller Seri-stödcentren

Konsekvenser

Vilka ekonomiska konsekvenser uppskattar ni att propositionen har?

Vilka konsekvenser för myndigheternas verksamhet uppskattar ni att propositionen har?

Vilka andra samhällsliga konsekvenser uppskattar ni att propositionen har?

Vilka andra konsekvenser uppskattar ni att propositionen har? (Till exempel konsekvenser för människogrupper)

Alternativa lösningar

Finns det något annat sätt att uppfylla de minimikrav som direktivet förutsätter?

Förhållande till grundlagen samt lagstiftningsordning

Hur kommenterar ni synpunkterna på förhållandet till grundlagen och lagstiftningsordningen (avsnitt 11 i betänkandet)?

Övriga iakttagelser och kommentarer om utkastet till proposition

Ni kan uttala er om ämnet under denna mellanrubrik.

Era övriga iakttagelser och kommentarer om (nationella) behov som överskrider direktivets minimikrav för att bekämpa våld mot kvinnor och våld i nära relationer?

Ni kan uttala er om ämnet under denna mellanrubrik.

Utlåtande av remissinstansen

Ni kan skriva ert utlåtande i textfältet nedan

Hinkkanen Ville
Oikeusministeriö

Söderholm Sofia
Oikeusministeriö

